

Børnesagkyndige undersøgelser, der bruges i sager om forældremyndighed og samvær, koster samfundet dyrt. Børn&Unge kan nu afsløre, at undersøgelserne er fyldt med fejl. Det har fatale konsekvenser for børnene, som kan blive tvunget til at leve sammen med voldelige forældre. Men psykologerne kan begå den ene alvorlige fejl efter den anden, uden at det får konsekvenser for dem selv. Ekspertter og pædagoger, der har været involveret i sagerne, advarer om omsorgssvigt.

Af Gitte Rebsdorf, gir@bupl.dk / Modelfoto: Jakob Carlsen

SVIGTET

To ud af tre klager, som Psykolognævnet modtager, handler om børnesagkyndige undersøgelser. De har i flere tilfælde været så fulde af fejl, at de psykologer, der udfører dem, har fået alvorlig kritik af nævnet.

Børneundersøgelser er fyldt med fejl

Det kan betyde alt eller intet for børn og deres forældre.

Børnesagkyndige undersøgelser er med til at afgøre, hvor børnene skal bo, og hvor meget kontakt de skal have med deres forældre.

Derfor er det fundamentalt vigtigt, at de psykologiske undersøgelser af børnene og familiens forhold er korrekte.

Børn&Unge kan afsløre, at det langt fra altid er tilfældet.

Psykolognævnets afgørelser er hemmelige, men Børn&Unge er kommet i besiddelse af fire undersøgelser, hvor Psykolognævnet i alle tilfælde har udtalt kritik eller endda alvorlig kritik af undersøgelsens resultater. Hertil kommer yderligere tre tilfælde, som Børn&Unge har kendskab til, hvor Psykolognævnet også har udtalt kritik af en børnesagkyndig.

»Der er brug for at stramme op på disse undersøgelser. De har stor betydning for, hvordan en sag afgøres. Når undersøgelserne ikke er grundige nok, risikerer vi, at der bliver truffet afgørelser, som ikke er til barnets bedste,« siger souschef i Børns Vilkår Bente Boserup.

HEMMEIGE TAL. Flere og flere skilsmiseforældre er så uenige om, hvem der skal have forældremyndigheden, eller hvordan samværet skal fordeles, at myndighederne iværksætter en børnesagkyndig undersøgelse til af afklare, hvor barnet har det bedst.

I 2008 blev der iværksat cirka 190 børnesag-

kyndige undersøgelser hos statsforvaltningerne. Det tal var sidste år steget til cirka 540, viser tal, Børn&Unge har indhentet hos de fem statsforvaltninger.

Men ingen ved, præcis hvor mange af disse undersøgelser, der er fejl i. Børn&Unge har bedt Psykolognævnet, som fører tilsyn med psykologernes faglige virke, oplyse, hvor mange gange nævnet har kritiseret en børnesagkyndig undersøgelse.

Det har vi ikke kunnet få oplyst.

»Det er et spørgsmål om, hvordan vi opgør vores klagesager. Vi henfører ikke vores statistik til sagstyper, og derfor kan vi ikke oplyse, i hvor mange klager over børnesagkyndige undersøgelser, der er udtalt kritik,« oplyser formanden for Psykolognævnet, Eva Pedersen.

En måde at få et indblik i kvaliteten af de børnesagkyndige undersøgelser er ved at se på antallet af klager. De er eksploderet.

BUNKER AF KLAGER. To ud af tre klager, som Psykolognævnet modtog sidste år, vedrørte netop børnesagkyndige undersøgelser. Nævnet afgjorde 56 klager. 43 af disse var klager over børnesagkyndige undersøgelser. Svarende til 77 procent. Og mængden af klager er steget kontinuerligt siden 2008.

Tallene vidner om, at der er tale om et meget alvorligt problem med alvorlige konsekvenser for børn og forældre, mener familieretsadvokat Pia Deleuran fra Advokatfirmaet Deleuran på Frederiksberg.

»Stigningen i antallet af klager må ses som et tegn på, at der er noget helt galt på dette

område. De mennesker, som klager, har været udsat for et massivt pres, nogle gange i årevis, og at de så finder kræfter til også at klage, må vække til dyb eftertanke,« siger hun.

Formanden for Dansk Psykologforening, Roal Ulrichsen, mener, at det er sjældent, at der er hold i de klager, som nævnet modtager vedrørende børnesagkyndige undersøgelser. Klagerne er snarere et udtryk for forældrenes frustration og ikke et bevis på dårligt psykologarbejde, mener han.

»Der er jo tale om sager, hvor forældrene strides indbyrdes, og det er nogle meget erfarne og specialiserede mennesker, der arbejder inden for dette område. Det er mit indtryk, at der stort set ikke er nogen, der får medhold. Det kan naturligvis hænde,« siger han.

Men de oplysninger, Børn&Unge er i besiddelse af, viser det modsatte. Forældrene har i flere tilfælde fået ret i, at psykologerne gør et dårligt stykke arbejde.

Afgørelserne viser, at kvaliteten af de børnesagkyndige undersøgelser i flere tilfælde har været tvivlsom. En af afgørelserne stammer fra 2009 og bunder i en strid om forældremyndighed. Her kritiserer psykolognævnet den børnesagkyndige undersøgelse for ikke at være fagligt velfunderet og for at være partisk.

I afgørelsen hedder det:

'Nævnet fandt, at rapporten samlet set ikke lever fuldt ud op til psykologlovens krav om uhildethed.

Nævnet fandt herudover, at det faglige belæg for de ret håndfaste anbefalinger forekommer tyndt funderet.

FLEST KLAGER OVER BØRNESAGKYNDIGE UNDERSØGELSER

År	Klager i alt	Klager vedrørende børnesagkyndige undersøgelser	Klager over børnesagkyndige undersøgelser i % af samlet antal klager
2008	38	20	52 procent
2009	41	30	73 procent
2010	56	43	77 procent

Kilde: Psykolognævnet

Tabellen viser, at der er sket en markant stigning i antallet af klager over de børnesagkyndige undersøgelser. I 2008 udgjorde antallet af klager over børnesagkyndige undersøgelser knap halvdelen af alle klager til Psykolognævnet. I 2010 var tallet steget til 77 procent, svarende til knap 8 ud af 10 klager.

SÅDAN BLIVER EN BØRNESAGKYNDIG UNDERSØGELSE TIL

Det er retterne og statsforvaltningerne, som beslutter, om der skal iværksættes en børnesagkyndig undersøgelse. De bliver typisk brugt i tunge sager, hvor forældrene er uenige om forældremyndighed, bopæl og samvær. Undersøgelserne skal udarbejdes af psykologer eller børnepsykiatere.

En undersøgelse bør indeholde:

- To samtaler med hver af forældrene
- To observationer af samspillet mellem hver af forældrene med barnet.
- En samtale med barnet alene
- Information om barnet og forældrene fra børnehaver, skoler og offentlige myndigheder
- En gennemgang af erklæringen sammen med forældrene.

Kilder: Statsforvaltningerne samt Familiestyrelsens og Dansk Psykologforenings vejledning om børnesagkyndige undersøgelser.

Med udgangspunkt heri har Psykolognævnet således fundet grundlag for at udtale kritik af xxx (navn anonymiseret af red.) virke som psykolog efter psykologlovens paragraf 16'.

Fra Børns Vilkår henviser Bente Boserup til en konkret sag, hvor den børnesagkyndige i sin undersøgelse anbefalede, at barnet skulle flytte fra den ene forælder til den anden. Det gjorde barnet. Men der måtte iværksættes en ny undersøgelse, fordi Psykolognævnet kritiserede den første. Da resultatet af den nye undersøgelse lå klar, et år efter, gik den direkte imod den første undersøgelse.

»Det er et grotesk eksempel, og da den nye undersøgelse kom, ville det være synd at flytte barnet igen, og derfor blev barnet ikke flyttet,« oplyser Bente Boserup.

UKLARE METODER. Kvaliteten af børnesagkyndige undersøgelser har stor betydning. Det fremgår af den vejledning, som Familiestyrelsen har udarbejdet sammen med Dansk Psykologforening. I vejledningen hedder det:

'Kvaliteten af børnesagkyndige undersøgelser er meget vigtig, fordi de skal danne grundlag for forligsbestræbelser og for statsforvaltningernes og retternes afgørelser...'

I Dansk Psykologforening er formanden glad for samarbejdet med familiestyrelsen.

»Vi er tilfredse med, at vores metoder og kompetencer bliver brugt. Det er godt, at der er kommet en god vejledning, og at familiestyrelsen har været vaks ved havelågen og passer godt på området,« siger Roal Ulrichsen.

Psykologerne har, som beskrevet i Børn&Unge nr. 14, tidoblet deres indtjening på børnesagkyndige undersøgelser i løbet af tre år. Mens Roal Ulrichsen glæder sig over de mange undersøgelser, er Bente Boserup fra Børns Vilkår bekymret over kvaliteten af de børnesagkyndige undersøgelser.

»I dag skal der ikke redegøres for, hvilke metoder der bliver anvendt i undersøgelserne. Det skal som et minimum være i orden,« siger hun. ■

PSYKOLOGNÆVNET FØRER TILSYN

Psykolognævnet blev oprettet i 1994 og er en selvstændig myndighed under Socialministeriet.

Nævnet har til opgave at autorisere psykologer og føre tilsyn med psykologernes faglige virke. Nævnet kan selv optage sager, men det er også muligt for privatpersoner at klage til nævnet.

Klagerne vurderes oftest efter psykologlovens paragraf 12, hvor der står, at en autoriseret psykolog er forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, og efter lovens paragraf 16, der bestemmer, at autoriserede psykologer skal udvise omhu og uhildethed ved udfærdigelsen af erklæringer.

DET MÅ VI IKKE FÅ AT VIDE

Psykolognævnet har afvist at oplyse, hvor mange gange nævnet har kritiseret en børnesagkyndig undersøgelse. Vi ved, at nævnet i 2010 modtog 56 klager i alt. 43 af disse var klager over børnesagkyndige undersøgelser. Men vi kan ikke få at vide, i hvor mange sager nævnet udtalte kritik eller alvorlig kritik.

Vi har spurgt statsforvaltninger og en række byretter om, hvilke børnesagkyndige psykologer de bruger. De fleste er endt med at oplyse os det. Men retten i Næstved og Statsforvaltningen Hovedstaden vil ikke fortælle os det. I Statsforvaltningen Hovedstaden henviser man til, at listen ikke kan udleveres af hensyn til de pågældende psykologer. Myndighederne er altså uenige om reglerne for udleveringen af disse oplysninger.

Psykolog Lykke Wagner fra Hillerød mente, at en 30-årig mor havde en alvorlig personlighedsforstyrrelse. Men der er intet hold i psykologens alvorlige anklage, fastslår Psykolognævnet.

Psykolog dømte mor skør

En 30-årig mor og hendes 8-årige datter har fået en hård medfart af en børnesagkyndig psykolog. Moderen har aldrig været syg, men fik at vide af en børnesagkyndig psykolog, at hun har en alvorlig psykisk lidelse.

Dommen blev afsagt i en skilsmisse-sag, hvor psykologen skulle være med til at afdække om det ville være bedst for barnet at bo hos sin mor eller far.

I sin erklæring fra den 27. april 2009 skriver den børnesagkyndige psykolog Lykke Wagner:

'Det er vurderingen, at xxx (anonymiseret af red.) har en alvorlig personlighedsforstyrrelse på borderlineniveau, med narcissistiske træk og begyndende vrangforestillinger. Hendes tænkning er alvorligt forstyrret på en måde, hvor det er svært for hende at se, hvad der fører fra det ene til det andet, og hvordan tingene hænger logisk sammen. Fantasi og virkelig kan glide over i hinanden.'

Moderen, der ønsker at være anonym, har klaget over psykologens afgørelse og fået medhold. Der er ikke hold i psykologens vurdering. I Psykolognævnets afgørelse fra 17. september 2010 hedder det:

'Lykke Wagners udtalelse om deres psykiske tilstande foretaget med udgangspunkt i hendes rapport fremstod meget spinkelt fagligt funderet, og nævnet fandt derfor grundlag for at udtale alvorlig kritik af Lykke Wagners virke efter psykologlovens paragraf 12 og 16.'

Børn&Unge har bedt Lykke Wagner om et interview, men psykologen afbrød interviewet undervejs. Vi ville ellers gerne have spurgt Lykke Wagner, hvordan hun er nået frem til den vidtgående konklusion.

AFGØRELSE PÅ FORKERT GRUNDLAG. Undersøgelsen og myndighedernes håndtering af hele sagen har fået alvorlige konsekvenser for både moderen og hendes datter. Da sagen skulle for retten i november 2009, kom den fejlagtige undersøgelse til at spille en cen-

»Det er ganske forfærdeligt. Hvis moderen ikke har det skidt i forvejen, må hun få det af at få sådan en besked. Det er så alvorligt, at psykologen øjeblikkeligt burde have sørget for, at moderen fik hjælp. Det svarer næsten til at få at vide af sin læge, at man har kræft og er ude af stand til at tage sig af sit barn.

Psykolog Margrethe Brun Hansen

tral rolle. I domsudskriftet er store dele af Lykke Wagners undersøgelse gengivet, og retten fastslog, at den dengang 6-årige pige ikke længere skulle bo hos sin mor. Retten afgjorde, at det vil være bedst for barnet at få bopæl hos faderen.

»Jeg blev meget fortvivlet, da dommen kom. Min datter vil ikke bo hos sin far. Han bor i en helt anden landsdel. Det vil på alle måder splitte hendes verden,« fortæller moderen.

INTET BELÆG. Børn&Unge har fået børnepsykolog Lise Merrild, der er medlem af Børns Vilkårs hovedbestyrelse, til at gennemgå undersøgelsen.

Hun er enig med Psykolognævnet i, at Lykke Wagner mangler fagligt belæg for at dømme moderen psykisk syg.

»Det er en meget vidtgående konklusion, men der er intet i hendes undersøgelse, som underbygger denne vurdering. Hun bruger tre forskellige personlighedstest, men redegør ikke for, hvad hun vil bruge disse test til, eller hvor i testene, hun ser tegn på så alvorlige psykiske vanskeligheder,« siger Lise

Merrild, som desuden hæfter sig ved, at der er meget lidt fokus på barnet i undersøgelsen.

»Når hun undersøger et forhold hos moderen, redegør hun ikke for, hvad det vil betyde for barnet. Det er jo en børnesagkyndig undersøgelse. Den skulle gerne afdække, hvad moderen betyder for barnet, og hvad faderen betyder for barnet. Men det er der meget lidt fokus på,« konstaterer Lise Merrild.

SMAGSDOMMERI. I sin undersøgelse beskriver Lykke Wagner, at moderen bor i en lejlighed, og at faderen bor i et hus i to plan. Hun beskriver, at der hænger et digt på væggen i moderens hjem. Hun skriver om en episode, hvor barnet vil vise sin hamster frem:

'Men moderen tillader det ikke med den begrundelse, at hamsteren sover. Da xxx (barnets navn, anonymiseret af red.) protesterer, lader moderen forstå, at hun da heller ikke tager xxx op, når hun sover bedst. Besøget slutter med, at xxx (anonymiseret af red.) viser skuffelse og vrede. Det er ikke helt forståeligt, at hun ikke må vise sit kæledyr frem.'

Fleere af de kilder, Børn&Unge har talt med, og som har kendskab til børnesagkyndige undersøgelser, peger på, at der er meget smagsdommeri og lidt faglighed i undersøgelseerne.

»Hvis jeg var vidne til den samme episode, som psykologen fremhæver med hamsteren, kunne jeg angiveligt komme frem til den modsatte konklusion, nemlig at moderen ved at sætte grænser vil gøre det rigtige i situationen. Hun vil lære sit barn indlevelse og empati. Psykologen bør heller ikke lade malerier og tegninger på væggene få betydning for undersøgelsens udfald. Psykologen skal se på, om barnet har det godt i det miljø og den kultur, som barnet lever i,« siger Lise Merrild.

ALVORLIG DOM. Når psykologen er færdig med en børnesagkyndig undersøgelse, skal

hun fortælle parterne om resultatet. Den 30-årige kvinde fra københavnsområdet husker tydeligt, da hun blev bedt om at møde på psykologens kontor.

»Hun startede med at sige til mig, at jeg måtte forberede mig på, at det blev hårdt. Så kiggede hun på mig ud over sine briller og gjorde en lang pause. Derefter begyndte hun at fortælle mig om, hvor syg jeg var,« fortæller moderen.

Dommen, som psykologen kommer med, er i alle henseender meget alvorlig, vurderer psykolog Margrethe Brun Hansen, som også er forfatter til en lang række bøger om børn og forældre.

»Det er ganske forfærdeligt. Hvis moderen ikke har det skidt i forvejen, må hun få det af at få sådan en besked. Det er så alvorligt, at psykologen øjeblikkeligt burde have sørget for, at moderen fik hjælp. Det svarer næsten til at få at vide af sin læge, at man har kræft og er ude af stand til at tage sig af sit barn,« siger hun.

INTET HØRT. Men sagen ender uventet. Efter at dommen i byretten er afsagt, skal den dengang 6-årige pige flytte fra sin mor på Sjælland til sin far, som bor i en anden landsdel.

Det kommer aldrig til at ske, for faderen skifter pludselig mening.

»Min eksmand siger til mig, at han godt ved, at jeg ikke er skør. Han opgiver også, at vores datter skal have bopæl hos ham. Hun ville heller ikke flytte over til ham, og det tror jeg, at han respekterede til sidst. Jeg tror, han kunne se, at det ville give en masse praktiske problemer, når vi bor så langt væk fra hinanden. Han har også fået to nye børn og bor sammen med sin nye kæreste,« fortæller moderen. ■

BESTORMET AF DESPERATE FORÆLDRE

Børn&Unge har efterlyst forældre, som har erfaringer med børnesagkyndige undersøgelser. Redaktionen fik på få dage mange henvendelser på mail og telefon. På blot to dage fik vi 15 mails fra desperate forældre. Vi bringer et udsnit af nogle af henvendelserne.

»Min 6-årige søn skal ikke længere bo hos mig på grund af en børnesagkyndig, der lagde mere vægt på udsigt over Køge bugt og materielle goder end to større brødre og hans faste hverdag med mig. Jeg har haft en uvildig børnesagkyndig til at gennemgå erklæringen, og hun var chokeret og anbefalede mig straks at klage. Men hvad hjælper det, når der er 7-8 måneders ventetid i Psykolognævnet?«

Mor

»Jeg har erfaring med en børnesagkyndig, som anbefalede overvåget samvær. Min datter var to år og bange for sin far. I retten valgte dommeren at gå skridtet videre og dømte til almindeligt samvær. Min eks har smidt rundt med borde og stole i raseri. Det skete på statsforvaltningen. Men det kom ikke til at figurere i notatet.«

Mor

»Jeg har været igennem flere børnesagkyndige undersøgelser, alle med stort sagligt underskud. Den sidste jeg var igennem, blev ført af en psykolog fra Gentofte. Mine børns mor havde uretmæssigt hængt mig ud som psykisk syg, hvilket psykologen umiddelbart tog for gode varer. Han nægtede at indhente lægeerklæringer, indtil jeg klagede til statsforvaltningen. Da han endelig indhentede dem, påviste de modsat, at børnenes mor havde og har psykiske problemer, som han så ikke synes, jeg havde sympati nok for.«

Far

»Jeg har været igennem en børnesagkyndig undersøgelse, som skriger af berøringsangst! Fokus er fordrejet. Fortolkningerne er ikke på baggrund af fakta, men udelukkende teorier og gisninger! Undersøgelsen skal bruges i retten!«

Mor

»Min eksmand vil ikke acceptere skilsmissen og har sagt, at hvis jeg ville skilles fra ham, skulle jeg også skilles fra vores børn. Han forsvandt med dem til sine forældre. Det tog mig to måneder at komme igennem til statsforvaltningen. Min eksmand har saboteret, at der skulle være samvær. Der har været flere børnesagkyndige undersøgelser. Min eksmand nægtede at udlevere børnene, så den børnesagkyndige kunne se dem sammen med deres mor. Det accepterede den børnesagkyndige, som endte med at fastslå, at børnene ikke ville se deres mor. Det er noget min eksmand har sagt. Ikke børnene. Nu har jeg anket sagen til Landsretten.«

Mor

Psykologer, som har fået kritik for børneundersøgelser, får lov til at fortsætte deres arbejde. Kritikken af psykologerne er hemmelig, og fejlene får ingen konsekvenser.

Psykologer fortsætter trods kritik

Hvert år bliver cirka 20.000 børn ramt af, at deres mor og far går fra hinanden. Men oveni må disse børn leve med, at sager om forældremyndighed, bopæl og samvær ofte bliver afgjort på et tvivlsomt grundlag.

Psykologer, som har udført deres arbejde så dårligt, at de har fået kritik eller endda alvorlig kritik fra Psykolognævnet, kan fortsætte deres arbejde med de børnesagkyndige undersøgelser som hidtil.

Børn&Unge kan afsløre, at mindst to af de psykologer, som har fået kritik for deres arbejde, stadig udfører undersøgelser, der skal være med til at afgøre, om det er bedst for et barn at have bopæl hos sin mor eller far. Eller om det er bedst for barnet, at bo lige længe hos hver forælder.

Det ryster den anerkendte børnepsykolog Margrethe Brun Hansen, som har et indgående kendskab til børn og familier.

»Mennesker, som tager ansvar for andres liv og har det som deres professionelle virke, bør have en høj moral og bør selv være parate til at lade deres arbejde efterprøve. Når der er kritik af deres arbejde, er det ikke i orden, at de fortsætter, uden at der sker noget. Hvis fejlene ikke bliver rettet, må der gælde samme regler som for tandlæger, læger og andre professioner. Så må de fratages deres bestilling,« siger Margrethe Brun Hansen.

FORKERTE SIDE AF STREGEN. I Forbrugerrådet tager man også afstand fra, at psykologer kan få lov til at fortsætte deres arbejde, selv de har begået alvorlige fejl.

»Det er vigtigt, at vi som forbrugere kan have tillid til psykologerne, så når de begår fejl, bør de ansvarlige myndigheder og poli-

tikere finde ud af, hvilke konsekvenser det skal have,« siger sundhedspolitisk medarbejder i Forbrugerrådet Sine Jensen.

I Psykolognævnet medgiver formand Eva Pedersen, at der er noget galt, når nævnet må udtale kritik af en psykologs arbejde. Hun erkender også, at det ikke får de store konsekvenser.

»Når vi udtaler kritik, er det et tegn på, at arbejdet er på den forkerte side af strejen. Men der er ingen sanktioner som sådan. I nogle tilfælde har vi dog anbefalet psykologen at få supervision,« siger Eva Pedersen.

LYKKE OG ASBJØRN. Psykolog Lykke Wagner fra Hillerød fik i efteråret 2010 alvorlig kritik for sit arbejde med en børnesagkyndig undersøgelse, viser dokumenter, som Børn&Unge er i besiddelse af. Men Lykke Wagner arbejder stadig med børnesagkyndige undersøgelser og figurerer blandt andet på en liste over psykologer, som retten i Hillerød bruger. Lykke Wagner vil ikke interviewes om sagen.

Psykolog Asbjørn Pedersen fik i september 2006 kritik for sit arbejde med en børnesagkyndig undersøgelse. Han udfører stadig børnesagkyndige undersøgelser for både retter og statsforvaltningen. Asbjørn Pedersen erkender, at det er alvorligt, at nævnet har rejst kritik af hans arbejde. Alligevel mener han, at børn og forældre kan have tillid til hans arbejde.

»Jeg læser kritikken grundigt igennem og tager den med i mine betragtninger fremover. Alle kan begå fejl. Alle kan lave noget, som kan gøres bedre,« siger han.

Det er ikke første gang, at Psykolognævnet har udtalt kritik af Asbjørn Pedersens arbej-

»Det er vigtigt, at vi som forbrugere kan have tillid til psykologerne, så når de begår fejl, bør de ansvarlige myndigheder og politikere finde ud af, hvilke konsekvenser det skal have.

Sine Jensen, sundhedspolitisk medarbejder, Forbrugerrådet

de. Børn&Unge er i besiddelse af en afgørelse fra juni 2011, hvor børnepsykologen også fik kritik for sit arbejde.

»Det er klart, at det er mere alvorligt, når der er kritik flere gange. Men jeg tager det alvorligt hver gang. Jeg mener, at børn og forældre kan have tillid til mit arbejde,« siger Asbjørn Pedersen.

Selvom børnepsykologen erkender, at det er alvorligt at få kritik, kan han ikke huske præcist, hvor mange gange det er sket.

»Det har jeg ikke styr på. Det er sket nogle gange,« siger han.

FATALE KONSEKVENSER. At psykologer, der har problemer med deres faglighed, får lov til at udfærdige børnesagkyndige undersøgelser, kan få fatale konsekvenser.

I november 2009 blev en nu 30-årig mor fra Københavnsområdet ved retten dømt til at aflevere sin dengang 6-årige datter til faderen. Barnet skulle ikke længere have bopæl hos moderen. Senere viste det sig, at den børnesagkyndige undersøgelse, der lå til grund i sagen, var fyldt med fejl. Det har ikke fået konsekvenser, hverken for afgørelsen i

retten eller for den psykolog, som udfærdigede undersøgelsen.

Det er statsforvaltningerne og retterne, som afgør, hvilke børnesagkyndige psykologer der skal anvendes. Der er typisk tale om private psykologer, og det kan have stor betydning, hvilken psykolog der bliver brugt til en børnesagkyndig undersøgelse. Til trods for det afviser nogle myndigheder at oplyse, hvilke psykologer de bruger til de børnesagkyndige undersøgelser. Statsforvaltningen Hovedstaden afviser for eksempel, at de har en liste over børnesagkyndige psykologer, og de vil heller ikke oplyse, hvilke psykologer, de bruger. Det samme gør sig gældende for retten i Næstved.

Når listerne over psykologerne er hemmelige, er det ikke muligt at sætte spørgsmålstegn ved de kriterier, som psykologerne bliver valgt ud fra. Og det er et alvorligt problem, mener mediator og familieretsadvokat Pia Deleuran fra Advokatfirmaet Deleuran på Frederiksberg.

»Psykologi er ikke en eksakt videnskab. Blandt andet derfor er det vigtigt, at vi som advokater har indflydelse på, hvem der udpeges af retten, og at vi får mulighed for at sætte spørgsmålstegn ved erklæringerne. Hvis der er en svampeskade i et hus, kan parternes advokater oplyse retten om, hvilken fagperson de i fællesskab har tillid til. Men samme princip gælder ikke i tvister om børn og forældremyndighed,« siger hun.

SKAL HAVE TID. I Statsforvaltningen Sjælland bliver de private psykologer udvalgt i samarbejde med de psykologer, der er fastansat i statsforvaltningen. Praktiske forhold

Rod i forklaringer

Psykolognævnet afgjorde sidste år 43 klager over børnesagkyndige undersøgelser. Men der er modsatrettede oplysninger om, hvordan afgørelserne bliver håndteret. Psykolognævnet oplyser til Børn&Unge, at statsforvaltningerne bliver underrettet, når klagen fører til kritik eller alvorlig kritik af en psykolog. Men Børn&Unge er i besiddelse af et notat fra statsforvaltningerne, hvor det diamentralt modsatte fremgår. Her står:

'Statsforvaltningerne er ikke part i en sag ved psykolognævnet og modtager ikke fra nævnet kopi af en eventuel afgørelse'.

Statsforvaltningerne afviser, at de bliver orienteret, når der er kritik af en børnesagkyndig psykolog. Psykolognævnet siger det stik modsatte.

De forskellige forklaringer kommer ikke bag på familieretsadvokat Pia Deleuran fra Advokatfirmaet Deleuran.

»Der sker så mange fejl på dette område. Vi må hele tiden betræde ny jord. Det store problem er, at det er meget vanskeligt at få rettet fejlene, og det går ud over børnene,« siger hun.

spiller også en rolle, når der skal vælges private psykologer, oplyser kontorchef Hroar Kolmos.

»Vi skal finde nogle, der har praksis i nærheden af forældrene, som har tid, og som er egnede. Der er kun et vist antal, der udbyder denne her ydelse, og dem ringer vi til,« siger Hroar Kolmos.

Selvom de børnesagkyndige undersøgelser spiller en helt central rolle for, hvordan en sag falder ud, fører myndighederne ingen kontrol med kvaliteten.

»Den børnesagkyndige undersøgelse spiller en væsentlig rolle. Men vi går ikke ind og sætter spørgsmålstegn ved undersøgelse. Det er jo psykologernes faglighed. Det er mere det praktiske, vi ser på. Har de afleveret til tiden eller er der stavefejl? Vi går ikke ind og censurerer indholdet. Det er jo netop deres faglighed, vi skal lægge til grund, når vi skal vurdere sagen. Hvis du går til en lægelig spe-

cialist, må du stille dig selv spørgsmålet, om du tror på den lægelige specialist, du er blevet henvist til. Ja, selvfølgelig gør du det,« siger Hroar Kolmos.

FORÆLDRE MÅ SELV KLAGE. Hvis forældre er utilfredse med en børnesagkyndig undersøgelse, må de selv klage til Psykolognævnet. Men det kan først ske, når undersøgelsen er afsluttet, og på det tidspunkt er løbet kørt.

Da har myndighederne truffet afgørelse i sagen.

»Klager til Dansk Psykolognævn kommer typisk, efter at vores undersøgelse er afsluttet, så det får ingen indflydelse på vores sagsbehandling. Det ville være problematisk, hvis vi skulle sætte vores sagsbehandling på stand by,« siger kontorchef Ida Wille fra Statsforvaltningen Syddanmark.

Afgørelsen fra Psykolognævnet får altså ingen betydning for sagerne. ■

Advarsler fra børnehaven skrottet

En børnehave på Midtsjælland er alvorlig bekymret for en femårig pige og har sendt fem underretninger til kommunen. Den børnesagkyndige psykolog har ikke taget notits af børnehavens advarsler. Pigen skal udleveres til sin far, selvom han er mistænkt for vold og overgreb.

Personalet i en børnehave på Midtsjælland har i godt et års tid måttet gå på arbejde dybt frustrerede og bekymrede. Pædagoger og ledelse har set, hvordan en nu femårig pige lider og mistrives. De hører hende tale om vold og overgreb, som hendes far har udsat hende for.

Men selvom personalet har underrettet kommunen og oplyst en børnesagkyndig psykolog om de alvorlige problemer, så er de mange advarsler blevet overhørt.

Pigens forældre er blevet skilt, og hun bor nu sammen med sin mor. Faderen er mistænkt for vold og overgreb, men alligevel har byretten afgjort, at pigen skal se sin far.

At myndighederne fastsætter samvær i

sager med mistanke om vold og overgreb, er en konsekvens af forældreansvarsloven, mener familieretsadvokat Pia Deleuran fra Advokatfirmaet Deleuran.

»Loven har vidtrækkende konsekvenser. Der er fra myndighedernes side en højere grad af fokus på begge forældres kontakt til barnet og på at få etableret et samarbejde mellem forældrene, end der er fokus på barnets sikkerhed og trivsel. Derfor ser vi, at børn udleveres til samvær, som bestemt ikke er formålstjenligt,« siger Pia Deleuran, som via netværket barnetstarv.nu kæmper for at få loven ændret.

Børn&Unge har talt med moderen og set de fem underretninger, som børnehaven har

sendt til kommunen. Vi har talt med både lederen og pædagogen i barnets institution. De ønsker begge at være anonyme af frygt for repressalier fra kommunen, og fordi sagen er anket og skal for landsretten. Børn&Unge har også læst den børnesagkyndige undersøgelse, som psykolog Ole Ottesen har udarbejdet. Ole Ottesen har ikke ønsket at lade sig interviewe om sagen.

UTROVÆRDIGT. Den børnesagkyndige besøger børnehaven to gange i forbindelse med sin undersøgelse. Første gang er i november sidste år. Det er stuepædagogen, som møder ham. Hun kender den femårige pige godt og ser hende hver dag i vante omgivelser. Alli-

gevel oplever hun fra start, at den børnesagkyndige ikke er reelt interesseret i at lytte til pædagogens observationer. Psykologen vil vide, hvordan pigen ser ud, når hun fortæller om overgrebene.

»Jeg fortæller, at hun sidder helt stift. At det kun er hendes fingre, der er urolige. Men bagefter kan jeg se, at det, jeg har fortalt, er vendt helt modsat, og at han ikke har gengivet det, jeg har sagt, korrekt. Det virker utroværdigt. Det var, som om han fiskede efter noget bestemt,« fortæller pædagogen.

Den børnesagkyndige psykolog er kommet ind i billedet, fordi pigens mor nægter at overlade sit barn til faderen. Ifølge forældreansvarsloven har barnet ret til at se begge sine forældre, og da moderen er uenig, beslutter myndighederne, at der skal iværksættes en børnesagkyndig undersøgelse til at afdække problemerne. Undersøgelsen skal danne grundlag for en afgørelse om forældremyndighed og samvær.

FORSØGER AT SLIPPE VÆK. Personalet underdrer sig over psykologens fremgangsmåde og vurderinger. I forbindelse med sin undersøgelse bestemmer han, at pigen skal gå ind i et rum med ham alene. Stuepædagogen er rystet. Hun ved fra sin dagligdag med pigen, at hun er utryk ved de mænd, der kommer i institutionen.

»Jeg tilbyder at gå med, men det afviser han. Jeg ser tydelige tegn på, at hun er utryk. Under seancen forsøger hun at slippe væk flere gange. Først beder hun ham hente vand til sig. Derefter beder hun ham hente et viskelæder. Da han er gået, bryder hun sammen og tisser i bukserne,« fortæller pædagogen.

Det skal senere vise sig, at den børnesagkyndige i sin undersøgelse ignorerer børnehavens iagttagelser.

HAR DU OPLEVET DET SAMME?

Er du pædagog og/eller leder, og har du også oplevet, at en børnesagkyndig undersøgelse går stik imod dine/jeres iagttagelser og eventuelle underretninger, vil vi meget gerne høre fra dig/jer. Send en mail til gir@bupl.dk, så kontakter vi dig/jer. Vi behandler alle oplysninger fortroligt.

Han er dog ikke den eneste, som overhører personalets advarsler. Det gør kommunen også.

UD OVER BALKONEN. Den første underretning bliver sendt i august sidste år. Heri beskriver personalet, hvordan de er blevet tiltagende bekymrede for pigen. Bekymringen bygger på pigens adfærd og på hendes udtalelser. I underretningen refererer personalet pigen for at have sagt følgende:

'Min far vil smide mig ud over balkonen'.

'Han har stukket fingre op i tissekonen på mig'.

'Han har pistoler, og han kan skyde mig i hovedet'.

Men til trods for den alvorlige advarsel, griber kommunen ikke ind.

»Det er forfærdeligt, at man ikke bruger pædagogens iagttagelser og faglighed. Vi har pligt til at underrette, men der er intet samarbejde, og vi aner ikke, hvad der sker, når vi sender en underretning,« siger lederen af børnehaven.

En måned senere, i september 2010, ser personalet sig nødsaget til at sende endnu en underretning.

'Da pædagoger og ledelse fortsat er meget bekymrede for xxx's (anonymiseret af red.) tiltagende reaktioner og dermed dårlige trivsel og adfærd, sender vi hermed endnu en underretning. Vi oplever flere gange i løbet af dagen, at xxx (anonymiseret af red.) stirrer blankt ud i luften. Hun er ikke til at komme i kontakt med, og hun kan reagere med gråd, hvis vi stiller krav om, at hun skal deltage i en aktivitet'.

Men heller ikke denne underretning reagerer kommunen på. Personale og ledelse er fortvivlede og føler sig magtesløse.

»I løbet af vores uddannelse lærer vi, hvor vigtigt det er at underrette. Og så er det meget svært, at ens faglige vurderinger ikke bliver taget seriøst,« siger pædagogen, der via sit tidligere arbejde på en døgninstitution for misbrugte børn har et særdeles godt kendskab til området.

Den sidste underretning bliver sendt den 24. juni i år. Her gengiver personalet en samtale mellem pædagogen og pigen:

'Han vil bare lade, som om han er sød, og så slår han bagefter. Han har også en spøgelsesbog. Den er det værste.

Hvordan ser den ud?

Der er billeder af en masse spøgelse, og far krammer dem.

Hvordan ser spøgelse ud?

De har lange næser, og der kommer hvidt slim ud.

Det lugter næsten ligesom tis. Men spøgelse er tissemand ligesom fars.

Kan man kun se spøgelse?

Ja, de har ingen hoveder og ben på billederne. Men det hvide slim tørrer de af i hovedet på nogen.

Hvem tørrer de det af på?

På mig.'

Efter de mange indberetninger har kommunen iværksat en undersøgelse af sagen. Men det hjælper ikke den femårige pige, mener pædagogen.

»Hun får stort set ingen hjælp. Tværtimod skal hun stille op til de undersøgelser, der er sat i gang i sagen. Den er også politianmeldt, og derfra kræver man også, at barnet indgår,« siger pædagogen.

SKAL UDLEVERES. Da den børnesagkyndige psykolog Ole Ottesen er færdig med sin undersøgelse, underkender han de iagttagelser, som personalet i børnehaven har gjort. Han lader mellem linjerne forstå, at sagen om vold og seksuelt misbrug er noget, moderen har påduttet barnet.

Ole Ottesen skriver i sin undersøgelse:

'Hun har tydeligvis fået til opgave at fortælle alt til flere af moderen implicerede instanser og undertegnede. Dette vurderes i høj grad at kunne virke retraumatiserende – eller underbygge falske erindringer.'

Da byretten skal tage stilling til, om pigen skal have samvær med sin far, kommer undersøgelsen til at ligge til grund for afgørelsen: At pigen skal have samvær med sin far.

Personalet i pigens børnehaven er imidlertid sikre i deres sag. Det gælder både lederen og stuepædagogen.

»Der er ingen tvivl om, at barnet har været udsat for seksuelt misbrug. Et barn på hendes alder reagerer ikke på den måde. Det er tydeligt, at der er noget galt. Et barns fantasi kan ikke finde på det, hun siger. Det kan en trænet pædagog se. På et tidspunkt får vi også en mandlig pædagog i jobtræning og pigen bliver bange og utryk,« siger lederen.

Pædagogen er enig.

»Børn kan finde på rigtig meget. Men den måde, hun fortæller det på, og den adfærd hun har, gør, at jeg ikke er i tvivl. Når jeg spørger ind til det, så kan hun fortælle med forskellige ord. Og hvis ikke jeg forstår, bliver hun irriteret på mig. Det er tydeligt at alle følelserne inde i kroppen er aktiveret og det vidner om at hun vitterlig har oplevet det, hun fortæller,« siger pædagogen. ■

Min datter er i livsfare

Inge Sommer har oplevet, hvordan hendes nu femårige datter er blevet udsat for vold og overgreb fra faderen. Men den børnesagkyndige psykolog tror ikke på hende, og retten kræver nu, at pigen skal se sin far. Moderen frygter for datterens liv.

Inge Sommer er dybt rystet over den børnesagkyndige undersøgelse, som efter hendes mening er stærkt misvisende.

Inge Sommer (34) og hendes femårige datter I har en historie, man helst ikke vil tro på. Den læreruddannede kvinde fra Greve har da også adskillige gange oplevet, at myndighederne har afvist hendes forklaringer. Det gælder også den børnesagkyndige psykolog, som har fået til opgave at belyse barnets tarv. Den opgave har han ikke løst, mener Inge Sommer.

»Jeg forstår ikke, hvordan han kan se bort fra alle de faktuelle forhold, der er i sagen, såsom lægeerklæringer og udtalelser fra krisecenter. Og jeg undrer mig over, at han slet ikke lytter til det, jeg har fortalt,« siger moderen, der nu frygter for sin datters liv.

Inge Sommer er blevet skilt fra sin mand og har været på krisecenter med sine to børn. Hun har set sin datter blive udsat for vold, og hun har hørt hende fortælle om overgreb, faderen har begået mod hende.

Alligevel afgjorde byretten i en sag om forældremyndighed, samvær og bopæl i juni 2011, at pigen skal se sin far hver 14. dag. Rettens afgørelse hviler blandt andet på den undersøgelse, som den børnesagkyndige psykolog har udarbejdet.

Familieretsadvokat Vivian Jørgensen

fra København har været advokat for Inge Sommer, mens sagen stod på i byretten. Hendes erfaring er, at myndighederne stort set altid fastsætter samvær.

»Forældreansvarsloven kobler barnets tarv sammen med retten til at se begge forældre. Men det er ikke altid i barnets tarv. Selv når der har været vold og overgreb, får forældrene at vide, at de skal komme videre og lære at samarbejde. Loven giver slet ikke tilstrækkelig beskyttelse af børnene,« siger Vivian Jørgensen.

INGEN BESKYTTELSE. For Inge Sommer føles myndighedernes afgørelse som at blive ramt to gange. Først har hun og hendes datter været igennem forfærdelige hændelser. Dernæst oplever de, at der ingen beskyttelse er fra samfundets side.

»Min datter har været udsat for overgreb på overgreb. Først fra min eksmands side, og siden fra myndighedernes side. Første gang, hun var til afhøring, var hun kun tre et halvt år. De har på ingen måde beskyttet hende, og min tillid til det danske samfund er fuldstændig smuldret,« siger Inge Sommer.

Hun undrer sig især over den børnesagkyndige undersøgelse. Hun kan se, at mange af oplysningerne i rapporten ikke er korrekte. I undersøgelsen står blandt andet, at naboer har udtalt, at børnene har en tryk tilknytning til faderen.

»Psykologen har overhovedet ikke tjekket de informationer, min eksmand har givet. De mennesker, der er omtalt som naboer, er min eksmands tidligere arbejdsgivers mor og hans bedste vens kone. Det undrer mig, at min eksmands venner og bekendte har fået mulighed for at give oplysninger til rapporten. De er ikke objektive. Og jeg har ikke fået samme mulighed,« siger hun.

Børn&Unge ville gerne have spurgt psykologen, hvorfor han ikke har tjekket disse oplysninger. Men han ønsker ikke at lade sig interviewe om sagen.

VILLE IKKE SELV TRO DET. I december 2006 må Inge Sommer tage på Holbæk Sygehus med sin dengang otte måneder gamle datter, som bløder i bleen.

»Lægen undersøger hende og finder en rift. Han siger, at det kan være seksuelt misbrug

og spørger, om jeg har mistanke mod nogen. Jeg afviser og siger at det ikke er sandsynligt. Jeg står jo med en baby i armene, så det kan jeg slet ikke få til at passe,« siger hun.

Efterfølgende skriver lægen i sin journal:

'Blødning fra vagina og lille obs. Seksuelt misbrug, uden at der foreligger konkret mistanke.'

På det tidspunkt har Inge Sommer flere gange selv været udsat for vold fra sin eksmands side. Han har blandt andet kastet hende op ad et skab og truet med at slå alle hendes tænder ud. Da datteren bliver ældre, begynder han også at blive voldelig over for hende.

»Hvis hun larmer eller ikke gør, som han siger, kan han finde på at tage fjernbetjeningen og slå hende over fingrene,« fortæller Inge Sommer.

Voldsepisoderne får moderen til at flygte med sin datter. Datteren har været meget syg, uden at det har været muligt at finde en årsag, og i efteråret 2009 tager de på krisecenter. Her må de opholde sig i syv en halv måned.

På krisecenteret tegner Inge Sommers datter tegninger, som vækker dyb bekymring hos en psykolog på stedet. Inge Sommer bliver selv mere og mere overbevist om, at hendes eksmand ikke alene har været voldelig, men at han også kan have misbrugt sin datter seksuelt.

TRÆKKER I LANGDRAG. Inge Sommer forsøger at få hjælp, men hun og hendes datter skal i stedet igennem undersøgelse på undersøgelse i kommunen, statsforvaltningen og retten.

»Til sidst mister man kontrollen over sit eget liv. Man kan intet stille op imod systemet. Man bliver undersøgt for alt, også om man er i stand til at børste sine tænder. Lige nu er kommunen ved at foretage en undersøgelse af min evne som forælder. Det er grænseoverskridende, når man altid har været et velfungerende menneske, men jeg stiller naturligvis op. Men hvorfor får vi ingen hjælp? Og hvorfor lytter man ikke til de mennesker, som har været tæt på hele processen? Der ligger lægeerklæringer, som viser, at min datter ikke kan tåle at være sammen med sin far, og der er udtalelser fra krisecenter og børnehaven. Hvorfor har det ingen vægt?« spørger Inge Sommer.

Hendes datter er i dag fem år og går i legeterapi. Hun er tydeligt præget af de overgreb, som hendes mor nu er sikker på, at datteren har været udsat for. Hun er bange og har mareridt. Det var efter et mareridt tilbage i 2010, at moderen blev overbevist om, at hendes datter havde været udsat for seksuelle overgreb.

»Jeg insisterede på, at hun skulle fortælle mig om de oplevelser, hun har haft. Det gjorde hun. Og hun sagde også, at det var hendes far, som havde gjort det,« siger Inge Sommer.

Men alligevel har den børnesagkyndige psykolog frikendt faderen. Han skriver i sin erklæring:

'Faderen vurderes at have relevant syn på omsorg og genoptagelse af kontakt med børnene - set ud fra hensyn til barnets tarv.'

Inge Sommer er rystet over psykologens konklusion.

»Jeg forstår ikke, at han kan anbefale kontakt, når min datter vedvarende har fortalt om alvorlige, seksuelle overgreb. Han vægter hensynet til faderens ønske om kontakt højere end beskyttelsen af min datter,« siger Inge Sommer. ■

Hej, jeg hedder Hermann!

Jeg har min egen serie med bøger om følelser, trivsel, relationer og sociale kompetencer. Du kan læse om dem på www.spf-herning.dk

Hermann-bøgerne er en dansk pendant til Alfons Åberg. Hermann har en have med forskellige dyr. Nogen af dem er blevet rigtig gode venner, selv om de er helt forskellige. Kom med, så skal du se, hvad der sker i Hermanns have....

Bog kr 52,-
Dukker, pr stk kr 68,-
PRISER EXCL. MOMS

Kursus i Trin for Trin

Til dig, der har lyst til at arbejde med Trin for Trin. På www.spf-herning.dk kan du se program og tidspunkt. Det er også her, du tilmelder dig.

Special-pædagogisk forlag · Birk Centerpark 32 · 7400 Herning
Tlf 97 12 84 33 · forlag@spf-herning.dk · www.spf-herning.dk

**PÆDAGOGISK
VIKARBUREAU**

Vi tilbyder også pædagogmedhjælpere med erfaring fra institutionsområdet

Vi tilbyder vikarer til:

INSTITUTIONER
Dag- døgn- og specialinstitutioner

SKOLER
Folkeskoler, specialskoler

Vi tilbyder også pædagoger til:
FAMILIEBEHANDLING
Støtte, rådgivning og behandling til børn, unge og familier

Vi vægter høj kvalitet, lyst, fleksibilitet og respekt.

* Pædagogisk vikarbureau har overenskomst med: BUPL, SL, PMF, LFS samt LC og Danmarks Lærerforening.

Rovsingsgade 88 2. sal · 2200 KBH N
TLF.: 70 27 12 18 · WEB www.pvb.dk · email pvb@pvb.dk